Tanzimat Dönemi Şiiri

1. Dağda kırda rast getirsem bir dere
Gözyaşlarım akıtarak çağlarım
Yollardaki ufak tefek izlere
Senin sanır bakar bakar ağlarım

Güneş güler kuşlar uçar havada
Uyanırlar nazlı nazlı çiçekler
Yalnız mısın o karanlık yuvada
Yok mu seni bir kayırır, bir bekler?

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Hüzün B) Korku C) Özlem D) Ayrılık E) Ölüm

2. Memleket bitti yine bitmedi sen ben
Bize bu hâl ile bizden büyük olmaz düşmen
Dest-i a'dâdayız Allah için ey ehl-i vatan
Yetişir terkedelim gayri hevâ vü hevesi

Bu dizelerden yola çıkarak şair hakkında,

I. Batı medeniyetine karşıdır.
II. Birlik ve beraberlikten yanadır.
III. Toplumcu bir anlayışa sahiptir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

3. Eyvâh! Ne yer ne yâr kaldı
Gönlüm dolu âh ü zar kaldı
Şimdi buradaydı gitti elden
Gitti ebede gelip ezelden
Ben gittim, o hâk-sâr kaldı,
Bir gûşede târmâr kaldı;
Bâkî o enîs-i dilden, eyvah,
Beyrût'ta bir mezar kaldı.

Bu dizelere hâkim olan duygu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şikâyet B) Öfke C) Üzüntü D) Pişmanlık E) Yalnızlık

4. Yanar bin dâğ var sinemde hâcet yok beyâbâna
Fünûn-ı aşkı Mecnun şimdi gelsin benden öğrensin

Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisine örnek vardır?

A) Tekrir B) Tezat C) Telmih D) Tecahülüarif E) Hüsnütalil

5. Edebiyatımızın hemen her türünde eser vermiştir. Eserlerinde toplumla ilgili konular, vatan, millet ve hürriyet kavramlarını işleyerek "Sanat toplum içindir." ilkesine bağlı kalmıştır. Şiirlerinde söz oyunlarından arınmış bir dil kullanmış, sanatını topluma faydalı olmak için bir araç olarak görmüştür. Şiirleri dil ve kuruluş yönlerinden eski şiir beğenisinden kurtulmuş olmamakla birlikte üslubu yenidir. Tanzimat Dönemi'nin en gür sesli şairi, önemli bir dava insanı ve sanatçısı olmuştur. Şiirlerindeki yiğitçe ses ve vurgularla, özgürlük inancındaki içtenlik ve tutkusuyla, çağdaş şiirimizde toplumcu yönelişin çıkış noktasında yer alır. Etkileri günümüze kadar uzanır.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şinasi
B) Namık Kemal
C) Ziya Paşa
D) Recaizade Mahmut Ekrem
E) Abdülhak Hamit Tarhan

6. I

Vatan ey fikr-i âsmân-peymâ
Vatan enhâ-yı zâr-zârından
Vatan evladının mezârından
Bakıyor tâbiş-i güzârından
Ona cûşân olur nücûm-ı semâ
(Recaizade Mahmut Ekrem)

II

Gökte bulutlara bir yoldaştınız,
Denizler aştınız, dağlar aştınız,
Hilâl nuru gibi uçup taştınız,
En sonra düştünüz toprak üstüne,
Tarihte bir altun yaprak üstüne.
(Aka Gündüz)

Türk Hava Kuvvetlerinin 1914 yılında verdiği ilk şehit pilotlarımızın anısına yazılan şiirlerden alınmış bu parçalarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. parça hece ölçüsüyle yazılmıştır.
B) II. parçada sade bir dil kullanılmıştır.
C) Her ikisinde de hüzün söz konusudur.
D) II. parçada redif ve kafiye kullanılmıştır.
E) I. parça Tanzimat geleneğiyle yazılmıştır.

7. Bildin mi bugün haddini ey düşmen-i mağrur,
Ey düşmen-i hayret-zede, ey düşmen-i makhûr,
Gördün mü ki Türk ordusu isterse edermiş,
Alçakları bir kat daha alçalmaya mecbur?..

Abdülhak Hamit Tarhan'a ait bu dizelerle ilgili,

I. Bir zaferden sonra kaleme alınmıştır.
II. Türk ordusuna bir övgü söz konusudur.
III. Düşmanın yaptığı zulümler sıralanmıştır.
IV. Esaretten duyulan üzüntü dile getirilmiştir.

çıkarımlarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) III ve IV.

8. Tanzimat şiirinde biçimde (nazım şekli, nazım birimi vb.) genellikle divan şiiri geleneğine bağlı kalınırken içerikte yeniliğe yöneliş görülür. Fransız İhtilali'nin de etkisiyle Batı'da yaygın olarak kullanılan hak, hukuk, vatan, özgürlük gibi siyasi ve sosyal temalar sıklıkla ele alınır.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki dizelerin hangisi Tanzimat Dönemi'nde yazılmış olabilir?

A) Tûti-i mu'cize gûyem ne desem lâf değil
Çerh ile söyleşemem âyinesi sâf değil

B) Nâm ü nişâne kalmadı fasl-ı bahardan
Düşdü çemende berk-i diraht i'tibârdan

C) Görmeden âsâr-ı nîsanın bahâr elden gider
Güller âhir râm olur amma hezâr elden gider

D) Vatan-me'lûf olanlar bî-sebeb terk-î diyâr etmez
Zarûretsiz cihanda kimse gurbet ihtiyâr etmez

E) Ol perî-veş kim melâhet mülkinün sultanıdur
Hükm anun hükmi mana fermân anun fermânıdur

9. Aşağıdaki dizelerin hangisinde millî değerleri yansıtan bir öge kullanılmıştır?

A) Bir gün olur cefadan o şûh-ı cihân geçer
Ey dil dediklerin olur ammâ zaman geçer

B) Hicr-i hadd-i lâle-rengin dâğ-dâr eyler beni
Fikr-i zülfün sevdiğim dîvâne vâr eyler beni

C) Kahraman bir askeriz Osmanlı'dır unvanımız
Şark u garba lerze-endâz oldu sîyt ü şânımız

D) Gül hazîn.. sünbül perîşân.. bağ-zârın şevki yok
Derd-nâk olmuş hezâr-ı nağme-kârın şevki yok

E) Sana senden gelir bir işde ancak dâd lâzımsa
Ümîdin kes zaferden gayrdan imdad lâzımsa

10. Tâ ebed merd olmaya ahd eyledim şânımla ben
Hüccet-i nâmûsumu imzaladım kanımla ben

İzz-i dâr-eyni fedâdır maksadım İslâm için
Halkı te'min eylerim dînimle îmânımla ben

Her günaha bin azâb-ı ma'nevi çekmekteyim
Dûzahı dünyada gördüm kendi vicdânımla ben

Milletin mümkün müdür inkâr hakk-ı ni'metin
Kelbten alçak mıyım insanlık unvanımla ben

Bu dizeler aşağıdaki nazım biçimlerinin hangisinden alınmış olabilir?

A) Gazel B) Mesnevi C) Şarkı D) Murabba E) Müstezat

11. Ziya Paşa divan şiirinin son büyük temsilcilerindendir. Yeni fikirleri eski nazım şekilleri ile dile getirmiştir. Örneğin eski edebiyatımızda gazel, genellikle lirik duyguların anlatılmasında kullanılmışken Ziya Paşa onu, hikmetli sözlerin sosyal ve siyasi düşüncelerin ifade vasıtası hâline getirmiştir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki dizelerden hangisi Ziya Paşa'ya ait <u>olamaz</u>?

A) Kim ki Hak'dan andan korkar erbâb-ı ukûl
Her ne isterse yapar Hak'dan hirâsân olmayan
(Bütün akıl sahipleri, Allah'tan korkmayanlardan korkar Çünkü o, Allah korkusu olmadığı için ne isterse onu yapar.)

B) Âsafın mikdarını bilmez Süleyman olmayan
Bilmez insan kadrini âlemde insan olmayan
(Nasıl Hz. Süleyman gibi olmayan, bir vezirin değerini bilemezse şu dünyada, insan olmayan da insanın kıymetini takdir edemez.)

C) Gördüm ol hurşîd hüsnün ihtiyârım kalmadı
Sâye tek bir yerde durmağa karârım kalmadı
(O güneş gibi parlak sevgilinin güzelliğini gördüm, iradem kalmadı; gölge gibi, bir yerde durup dinlenemez oldum.)

D) İncinmemek istersen eğer mülk-i fenâda
Bir kimseyi incitmemeye hasr-ı merâm et
(Eğer şu dünyada incinmemek istersen hiç kimseyi incitmemeye kendini adamalısın.)

E) Âdem olanın hayr olur âdemlere kasdı
İnsanlığa insanda budur işte delalet
(İnsan olanın, insanlar için niyeti hayırlıdır; insanlığa en büyük yol gösterici, işte budur.)

